

Izolácie buniek a funkčné testy lymfocytov

Peter Slanina (peter.slanina@fnusa.cz)
Ústav klinické imunologie a alergologie
FN u sv. Anny a Lékařská fakulta MU

Monocyte

Lymphocyte

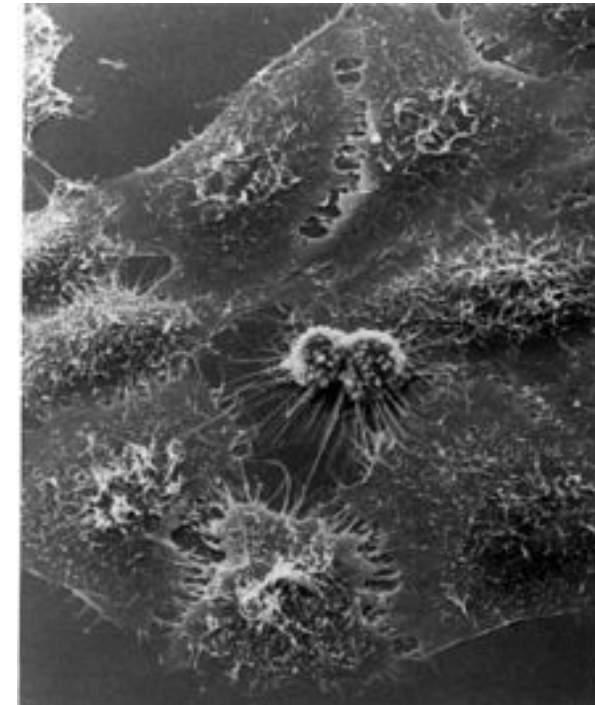
Neutrophil

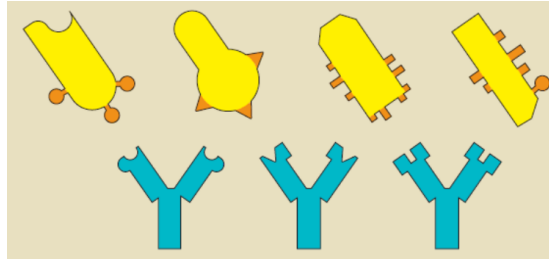
Eosinophil

Basophil

Rozdelenie imunologických laboratórnych metód

Metódy $\left\{ \begin{array}{l} \text{serologické (humorálne)- detekcia antigénov a protilátok,} \\ \text{preukázanie tvorby protilátok proti infekčnému agens} \\ \text{bunčné- počty a funkcie jednotlivých typov leukocytov} \end{array} \right.$

Monocyte

Lymphocyte

Neutrophil

Eosinophil

Basophil

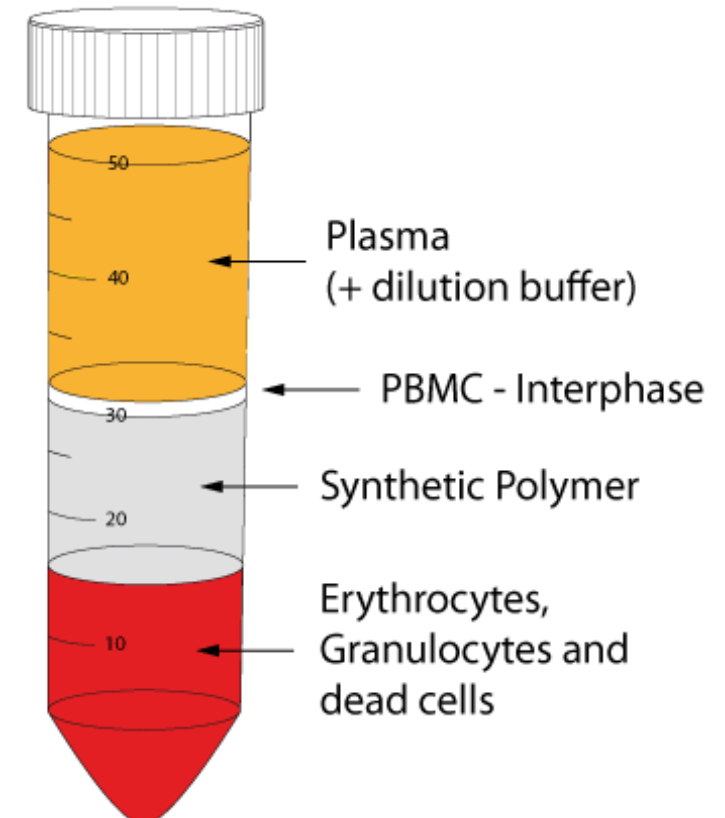
Izolácia PBMC

PBMC = Peripheral Blood Mononuclear Cells = lymfocyty+monocyty

- Izolácia PBMC pomocou gradientovej centrifugácie

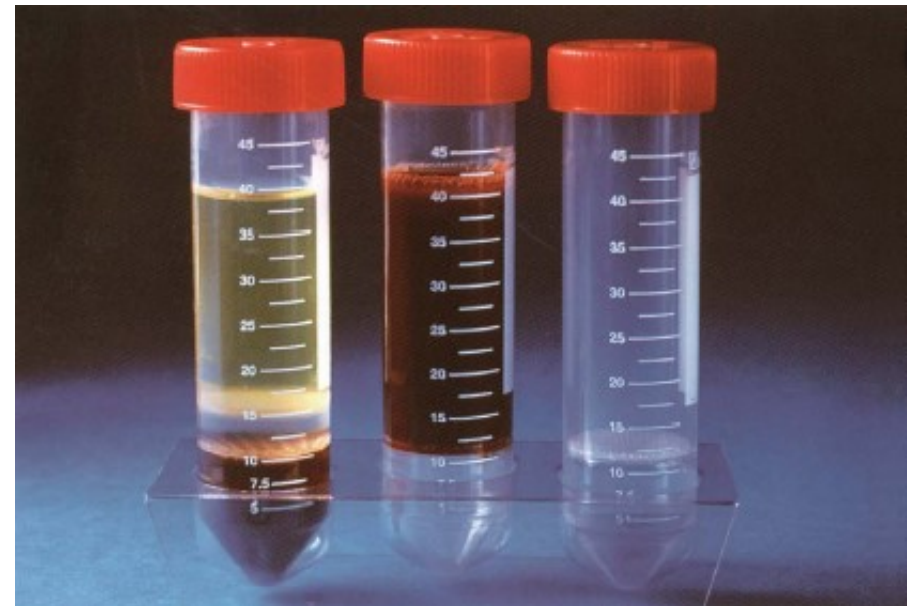
Krv sa navrství na separačné médium

Pri centrifugácii sa oddelia jednotlivé vrstvy na základe odlišnej vznášivej hustoty – hore je plazma, medzi plazmou a médiom je vrstva PBMC, na dno klesnú erytrocyty a granulocyty

Izolácia PBMC

- Odoberie sa plazma
- Naberie sa vrstva PBMC pozorovateľná ako biely prstenec na rozhraní plazmy a média
- PBMC sa premyje v PBS (opakované stočenie, odliatie supernatantu, rozsuspendovanie peletu v PBS)
- Získavame koncentrovanú suspenziu mononukleárov

Ďalšie typy izolácií buniek

- **IMUNOMAGNETICKÁ SELEKCIA**

- Využíva magnetické guličky s naviazanou monoklonálnou protilátkou proti určitému CD znaku hľadaného typu buniek
- Bunky sa naviažu na tieto guličky a sú silným magnetom prichytené k stene skúmavky, ostatné bunky sa odmyjú (**pozitívna selekcia**)
- Postup je možné využiť aj obrátene – zbaviť sa určitého typu buniek a získať všetky ostatné (**negatívna selekcia**)

- **FACS CELL SORTER-** modifikácie prietokového cytometra

Funkčné testy lymfocytov

- test PROLIFERÁCIE lymfocytov (test blastickej transformácie) – sleduje sa schopnosť delenia lymfocytov po stimulácii

Definícia: nárast počtu buniek ako výsledok bunečného rastu a bunečného delenia

- bujnenie, novo-tvorenie, rast
- lat. *prolifero* prinášať potomstvo: *proles* deti; *fero* niesť
- dve významné úlohy (role)
 - embryonálny vývoj
 - dospelé telo (napr. krvotvorba, obnova tkanív)
- typy: symetricky, asymetricky, **diferenciačné delenie**

Video: proliferácia BHK

Kedy indikovať test proliferácie???

- podozrenie na SCID
- vývoj ochorenia – zástava proliferácie?
- odpoveď na liečbu (farmaceutika)

SCID

Severe Combined Immunodeficiency

- skupina ochorení, ktoré vykazujú poruchu vo vývoji lymfoidnej rady – niekedy iba porucha vývoja T-lymf., niekedy kombinácia s B-lymf. a s NK bunkami (záleží na genetickej poruche)
- klinické prejavy - thymus se nevyvíja normálne (úplne/redukcia), veľmi nízke počty cirkulujúcich lymfocytov (lymfopénia) a T-lymfocytov
- lymfocyty nereagujú na stimuláciu mitogénmi – tzn. nemôžu proliferovať v odpovedi na antigény
(myeloidná a eryteroidná rada je v počtoch a funkcii neovplyvnená)

SCID

- existuje asi 7 variant, ktoré sú AR, jedna X viazaná
- väčšinou ide o defekt v gama reťazci IL-2R (X-viazaná forma), tento reťazec je aj súčasťou receptorov IL-4, -7, -9, 15

Syndrom	T-bb	B-bb	NK-bb	Dědičnost
Retikulární dysgeneze	-	-	-	AR
ADA deficit	-	-	-	AR
RAG 1,2 deficit	-	-	+	AR
C γ C deficit	-	+	-	XL
JAK3 deficit	-	+	-	AR
IL-7R α deficit	-	+	+	AR
Omennův syndrom	+	-	+	AR
ZAP-70 deficit	CD4+	+	+	AR

SCID

- Predĺženie života vyhnutím sa kontaktu s potenciálne nebezpečnými patogénmi – musia žiť v sterilním prostredí!!!
- Musia sa vyhýbať kontaktu s ľuďmi a nefiltrovaným vzduchom, všetkým s čím prídu tieto deti do styku – vrátane jedla!

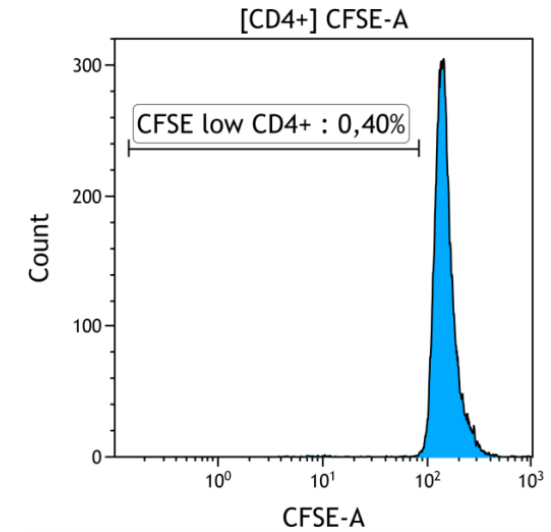
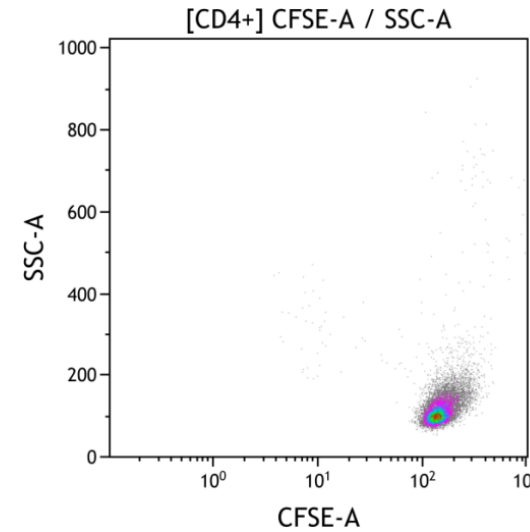
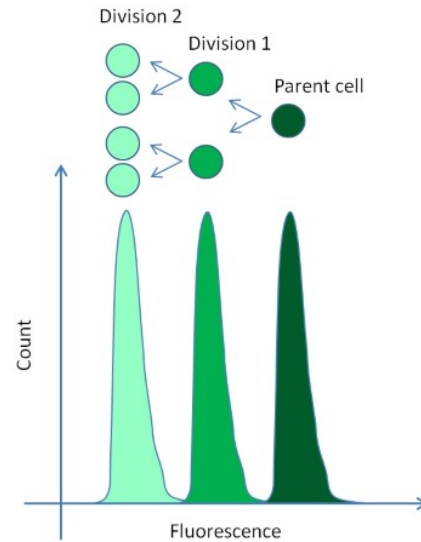

Metódy

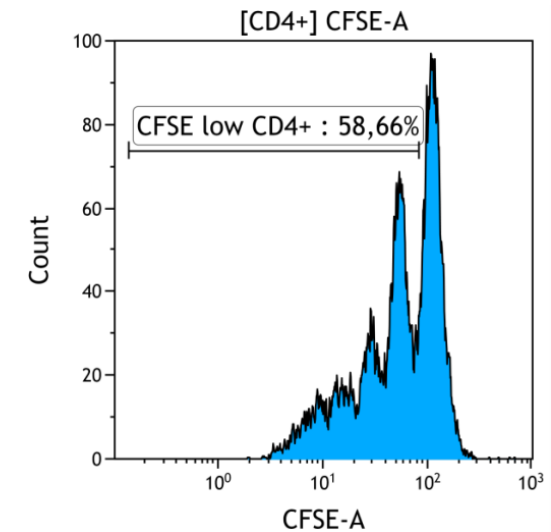
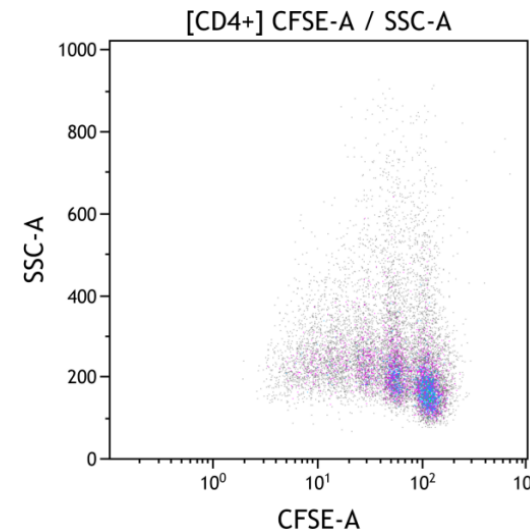
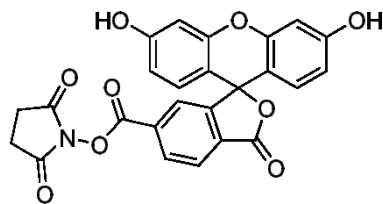
- Detekcia novo syntetizovanej DNA pomocou **thymidínu** značeného radioaktívne (**trícium**)- meranie na beta-counteru (scintilačný detektor)

Metódy

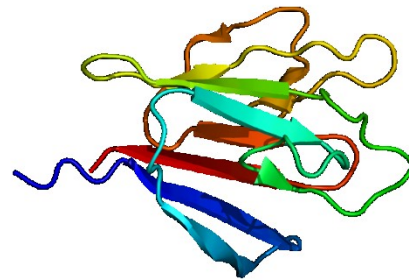
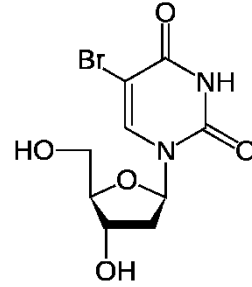

- Cytometrická detekcia pomocou fluorescenčného farbiva **CFSE** (karboxyfluoresceinsukcinimidylester), ktoré sa viaže nešpecificky na rôzne štruktúry v bunkách, sleduje sa nárast fluorescence po delení buniek

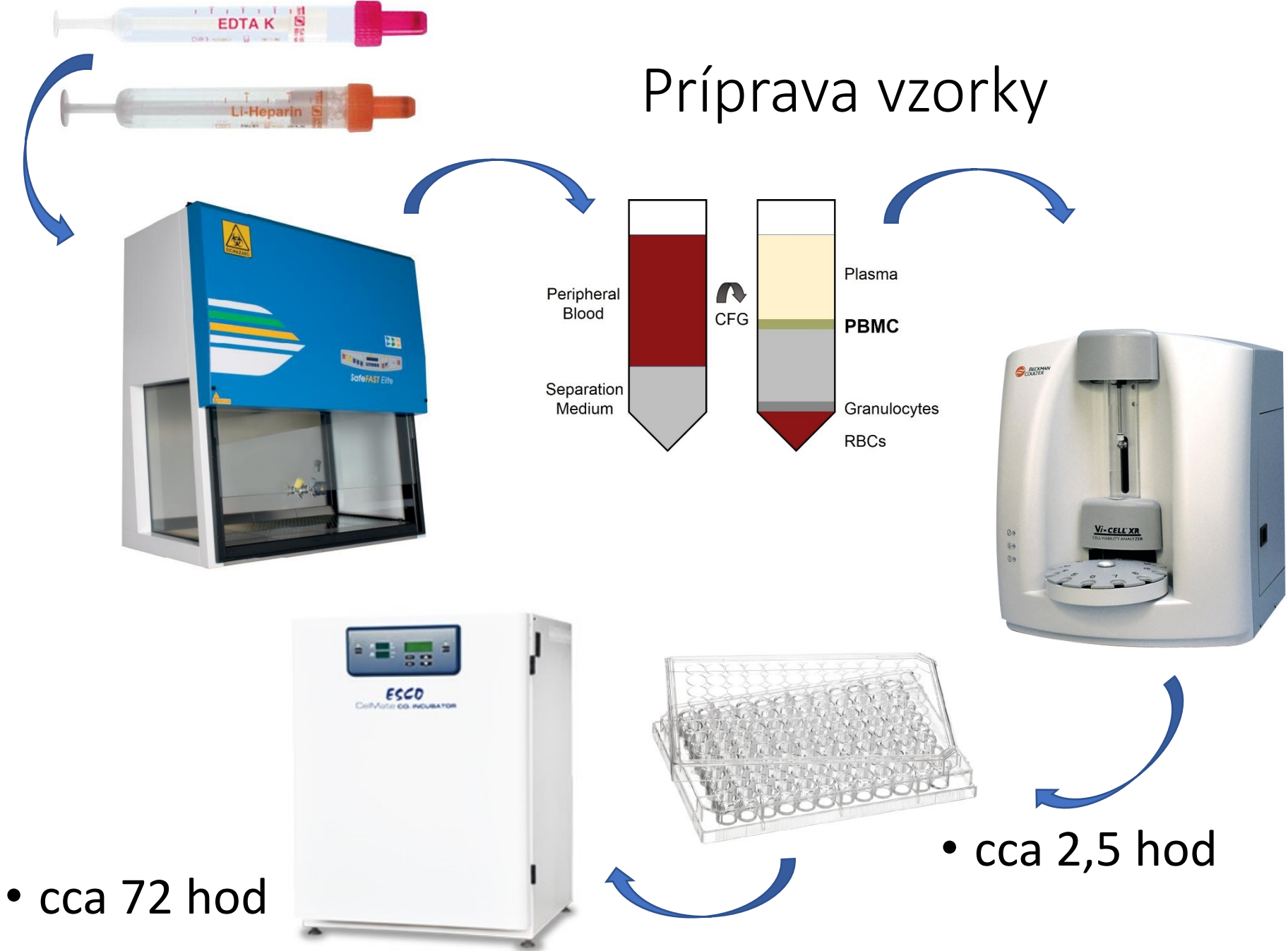

Metódy

- Proliferačný set DELFIA (BrDU)
- Detekcia proteínu Ki-67

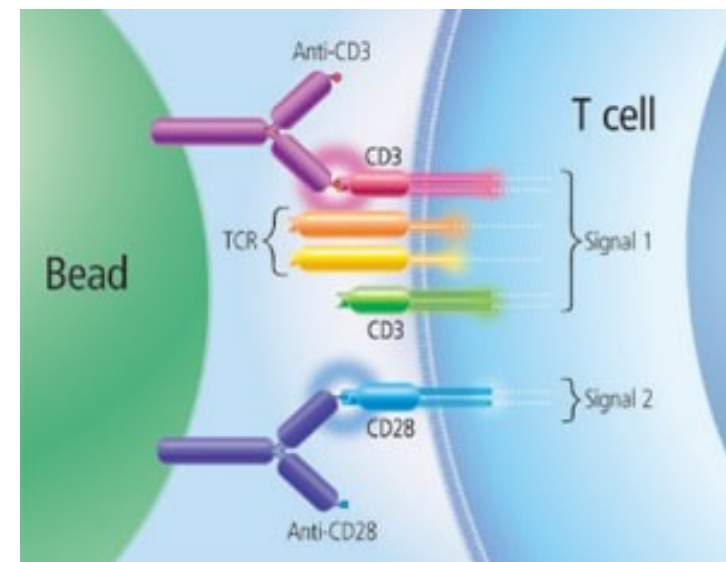
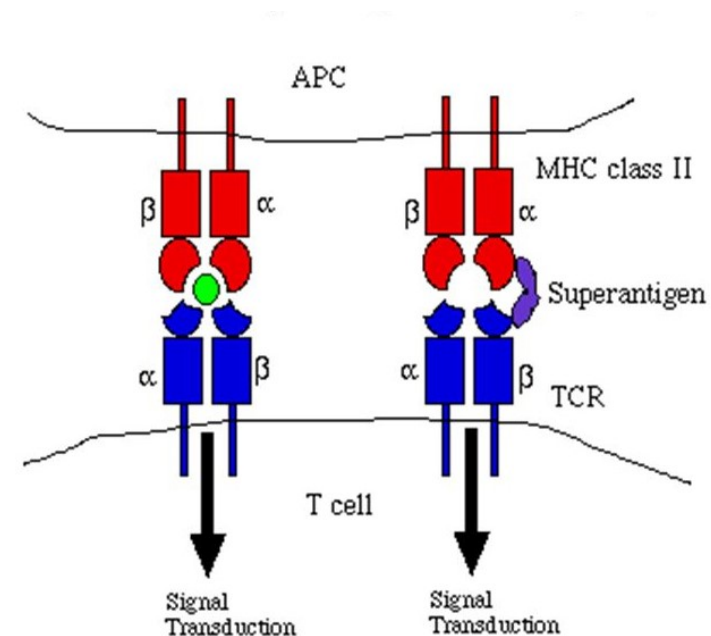

Príprava vzorky

Stimulancia

- Rastlinné lektíny - **PHA** (phytohaemagglutinin)
ConA (Concanavalin A)
- monoklonálne protilátky proti receptorom a koreceptorom (**anti-CD3,+ anti-CD28**)
- bakteriálne antigény – **tetanický toxoid**,
tuberkulin

Kultivácia lymfocytov in vitro

- Pestovanie prebieha v definovanom bazálnom médiu – obsahuje cukry, AMK, vitamíny, stopové prvky atd. (+ ATB – penicilín, streptomycín) pri 37°C, 5% CO₂, 95% vlhkosť
- Normálne bunky majú obmedzenú dĺžku života- obmedzený počet delení
- Pomocou karcinogénnych látok alebo vírus (SV40, EBV) môžeme dosiahnuť transformáciu buniek na nesmrteľné a vytvoriť tzv. bunkové línie

Jurkat- ľudské leukemické bunky produkúce IL-2

HL-60- ľudské bunky odvodené od myeloidných leukemických buniek

- Cesta, ktorou bolo objavených mnoho funkcií cytokínov a rast.faktorov

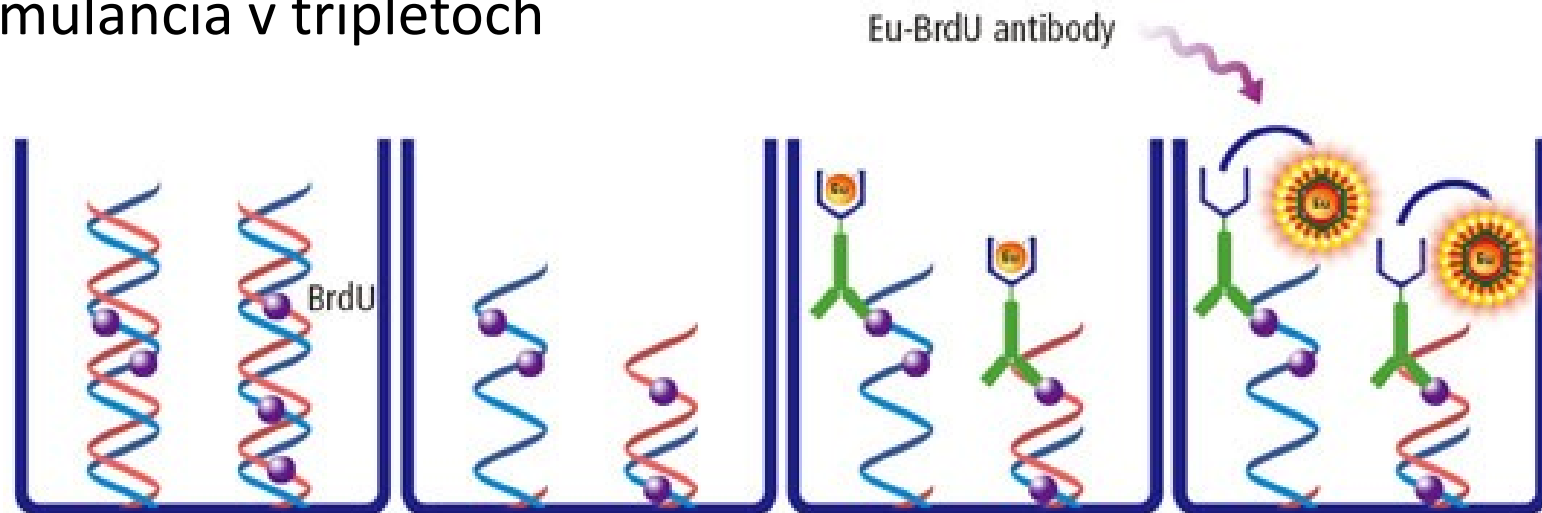
DELFI (PerkinElmer)

- BrDU- **B**romo**D**eoxy**U**ridin
 - analóg Tymidínu

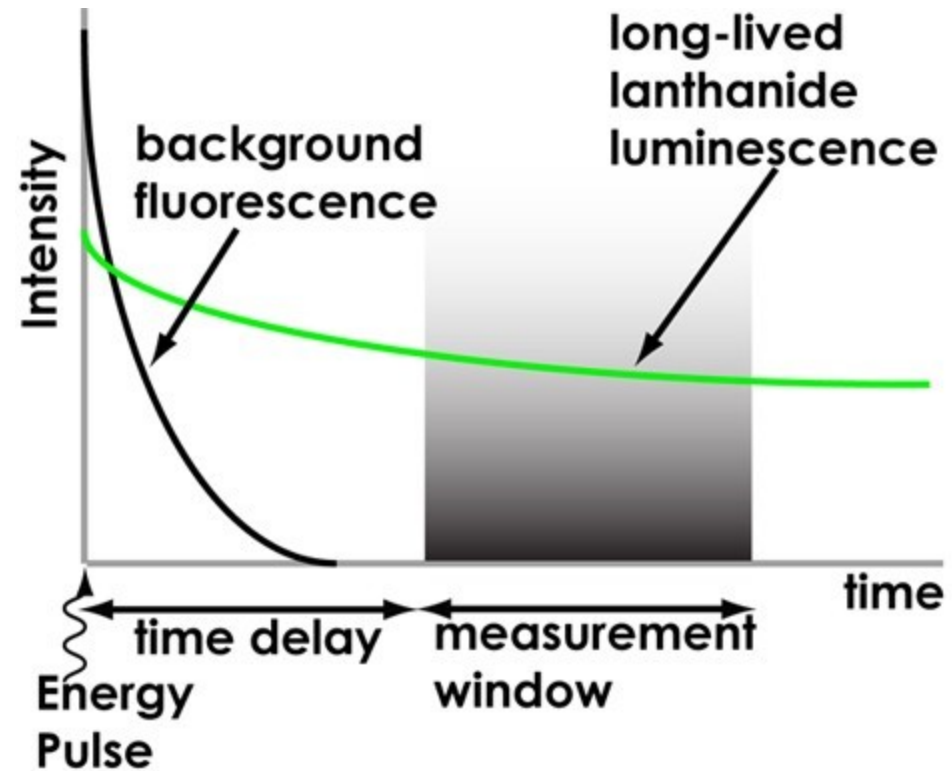
- Eu- Európium

- Detekcia novo syntetizovanej DNA pomocou BrDU, začlení sa do novo vznikajúcej DNA, BrdU je potom detekované pomocou protilátky anti-BrdU značenej Eu

- jednotlivé stimulancia v tripletoch

TRF- Time resolved fluorescence

Výsledok DELFIA

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
A	316	390	490	475	510	400	446	595	470	335	470	466
B	N	2000	2080	2610	1940	1995	1885	465	620	595	465	546
C	CD3	140195	151085	123360	106725	118625	118470	300	610	600	475	610
D	PHA 5	62790	100765	98380	55570	54025	64945	665	470	445	520	440
E	PHA 2	43145	47365	36225	11460	9575	12840	470	425	375	520	605
F	ConA 2,5	61915	68675	55965	78825	58865	89805	625	640	525	570	555
G	ConA 1	30045	30015	29490	36655	43865	44170	490	375	460		
H		425	495	475	345	310	545	530	495	535	365	

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
A	295	320	415	270	345	440	405	625	345	255	310	445
B	N	1785	1700	1510	1505	2790	2200	365	425	485	400	325
C	CD3	108820	92780	66960	116415	112115	108760	375	390	475	325	430
D	PHA 5	32295	29635	24970	106190	106035	90865	365	320	380	415	370
E	PHA 2	7185	6475	4490	50205	47085	45995	435	300	345	365	405
F	ConA 2,5	48050	49670	46200	161830	116675	100380	445	290	500	455	450
G	ConA 1	25230	23305	19890	96295	78885	60965	460	425	610	300	370
H		330	455	440	375	385	380	465	500	425	490	450

Cytometrické stanovenie

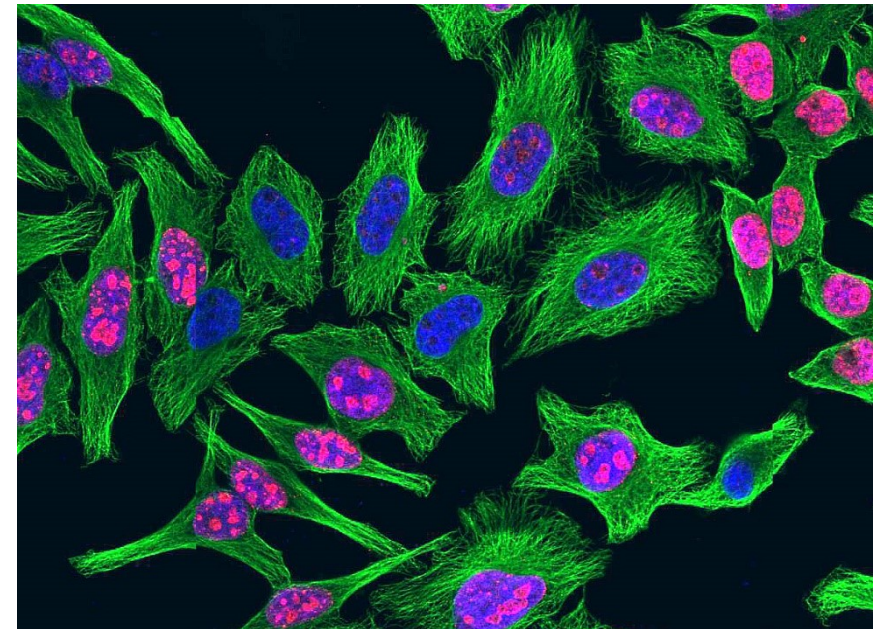
- Ki-67 - jadrový proteín
- asociovaný (možno nevyhnutný) s bunečnou proliferáciou a s transkripciou rRNA
- interfáza- bunečné jadro
- mitóza- povrch chromozómov
- prítomnosť G1, S, G2, mitóza
- absencia G0

HeLa cells

Ki-67 proteín (červená)

tubulín (zelená)

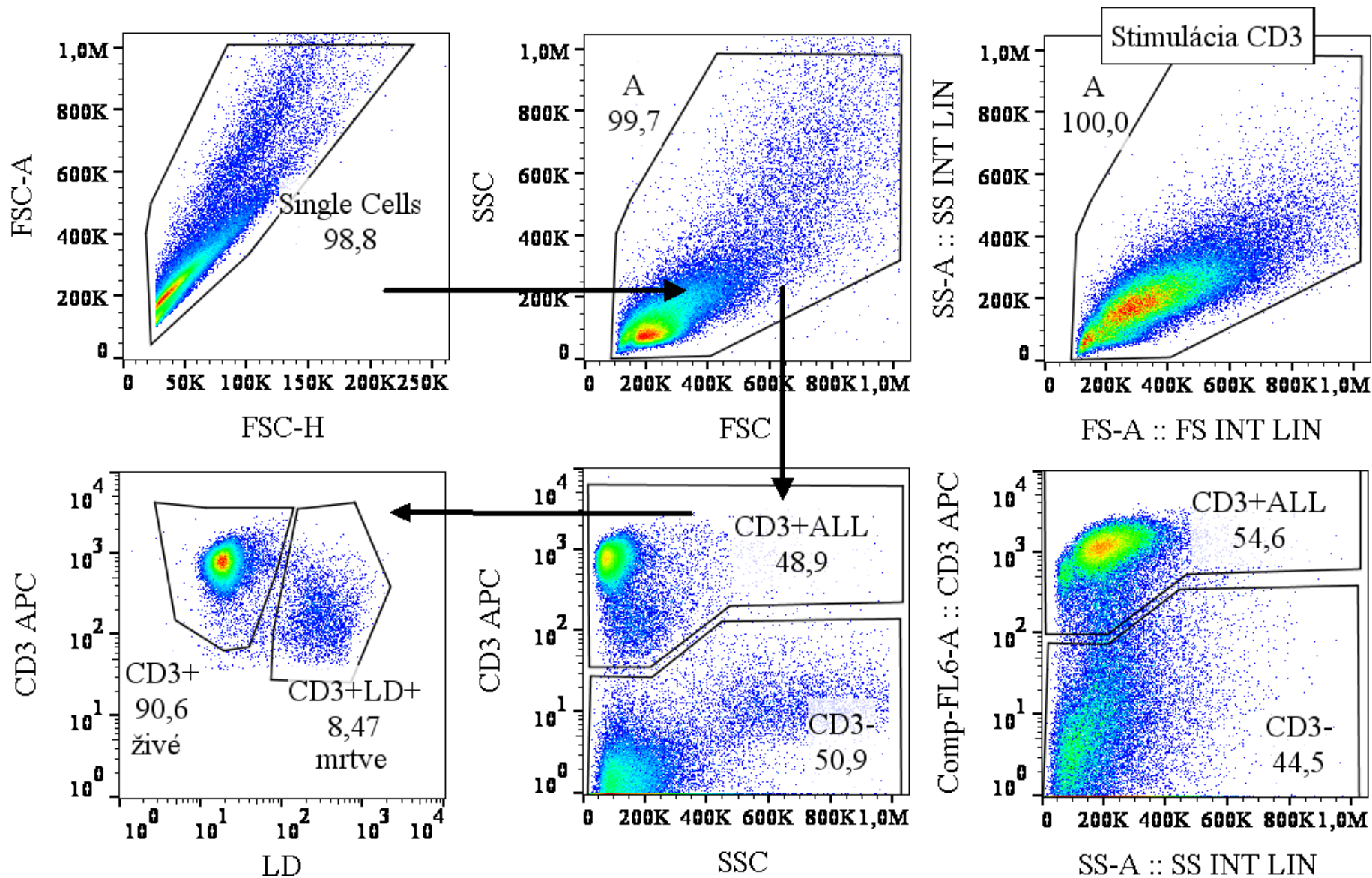
DNA (modrá)

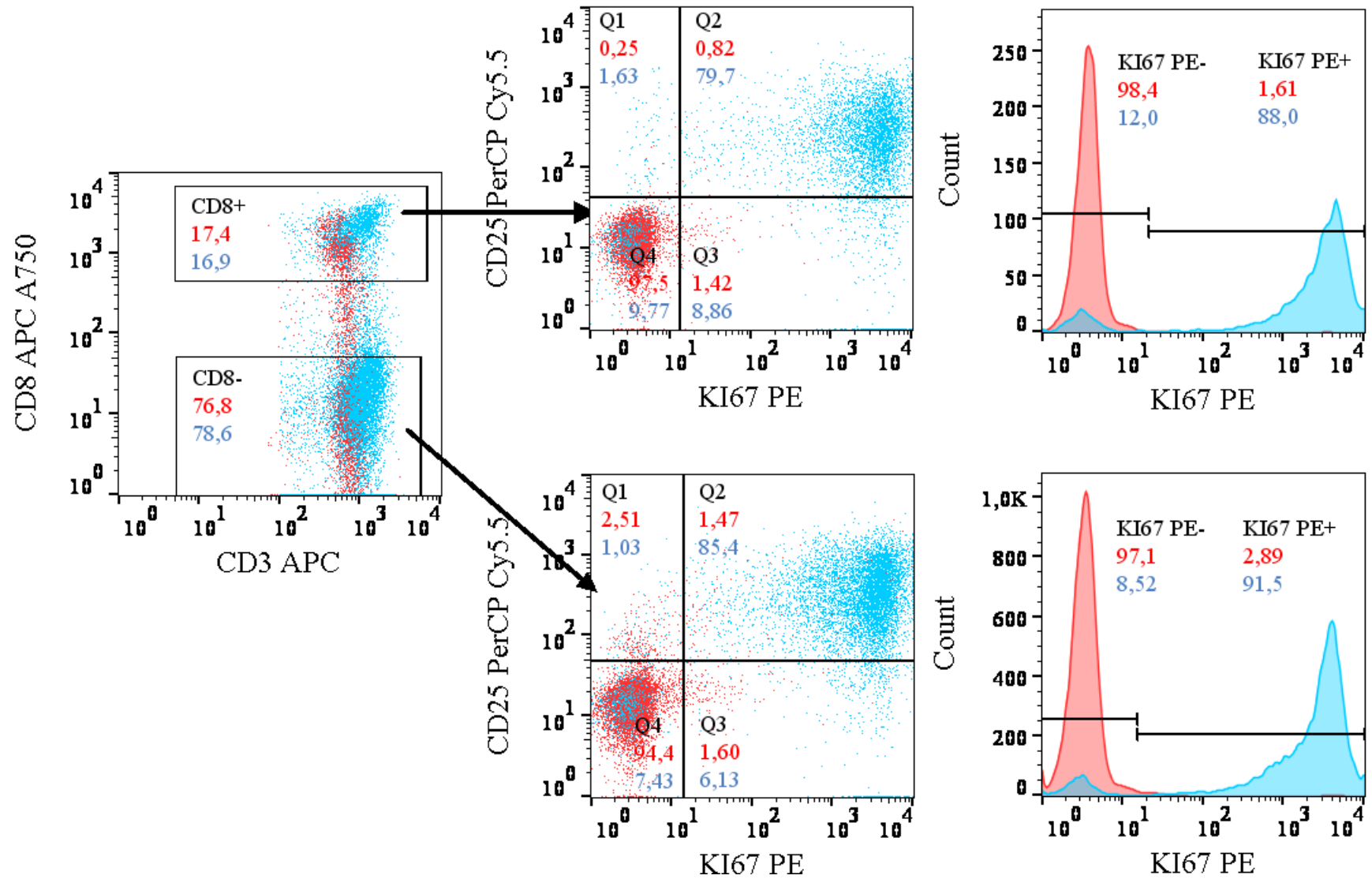
Spracovanie

- značenie L/D- 30 min
- extracelulárne značenie (CD25 PerCP Cy5.5, CD8 APC A750)- 30 min
 - CD25- súčasť receptora pre IL-2 (α reťazec)
- fixácia (paraformaldehyd)- 60 min
- permeabilizácia (metanol?) + intracelulárne značenie (CD3 APC, Ki-67 PE)- 30 min

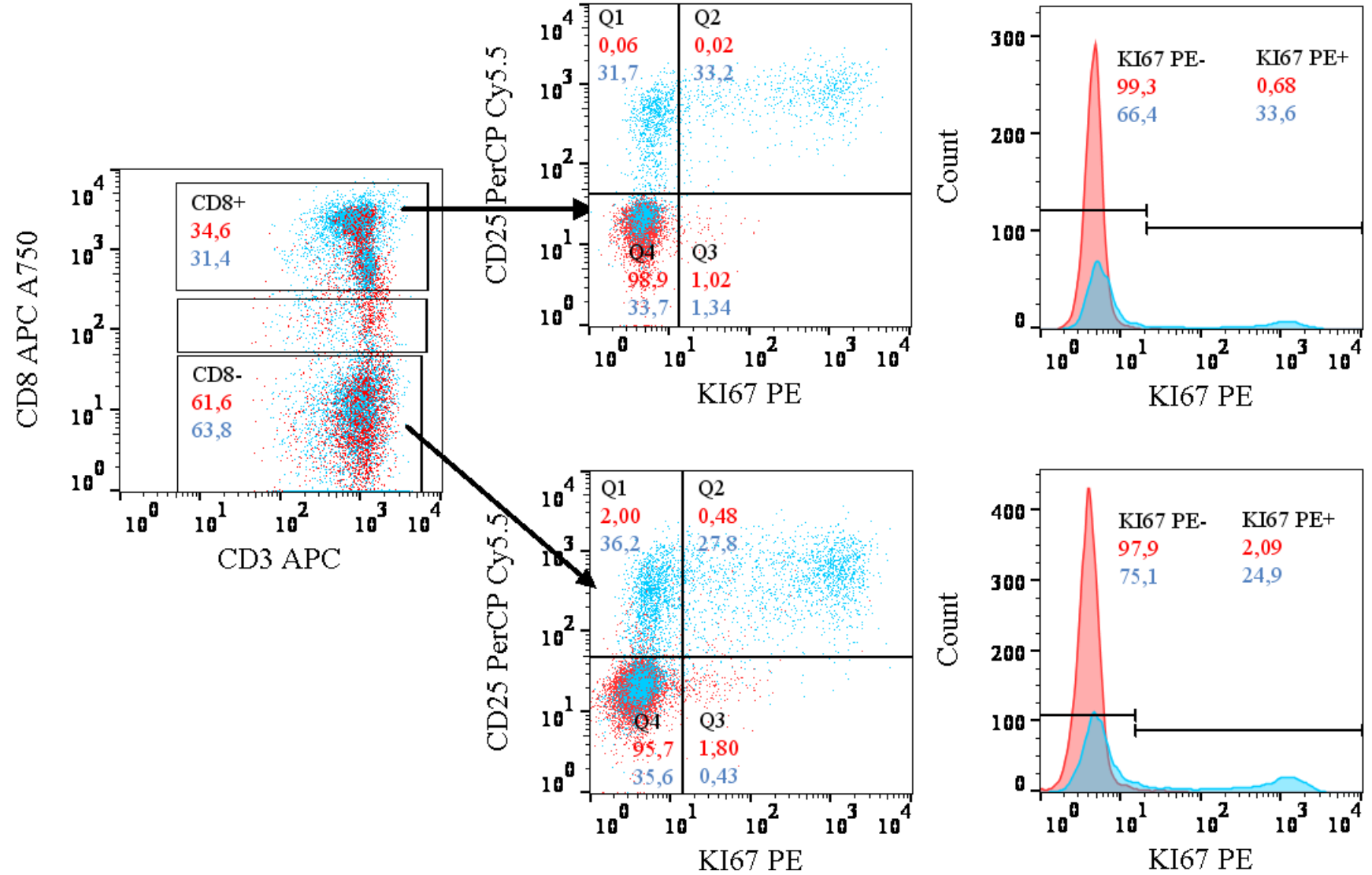
Gatovacia stratégia

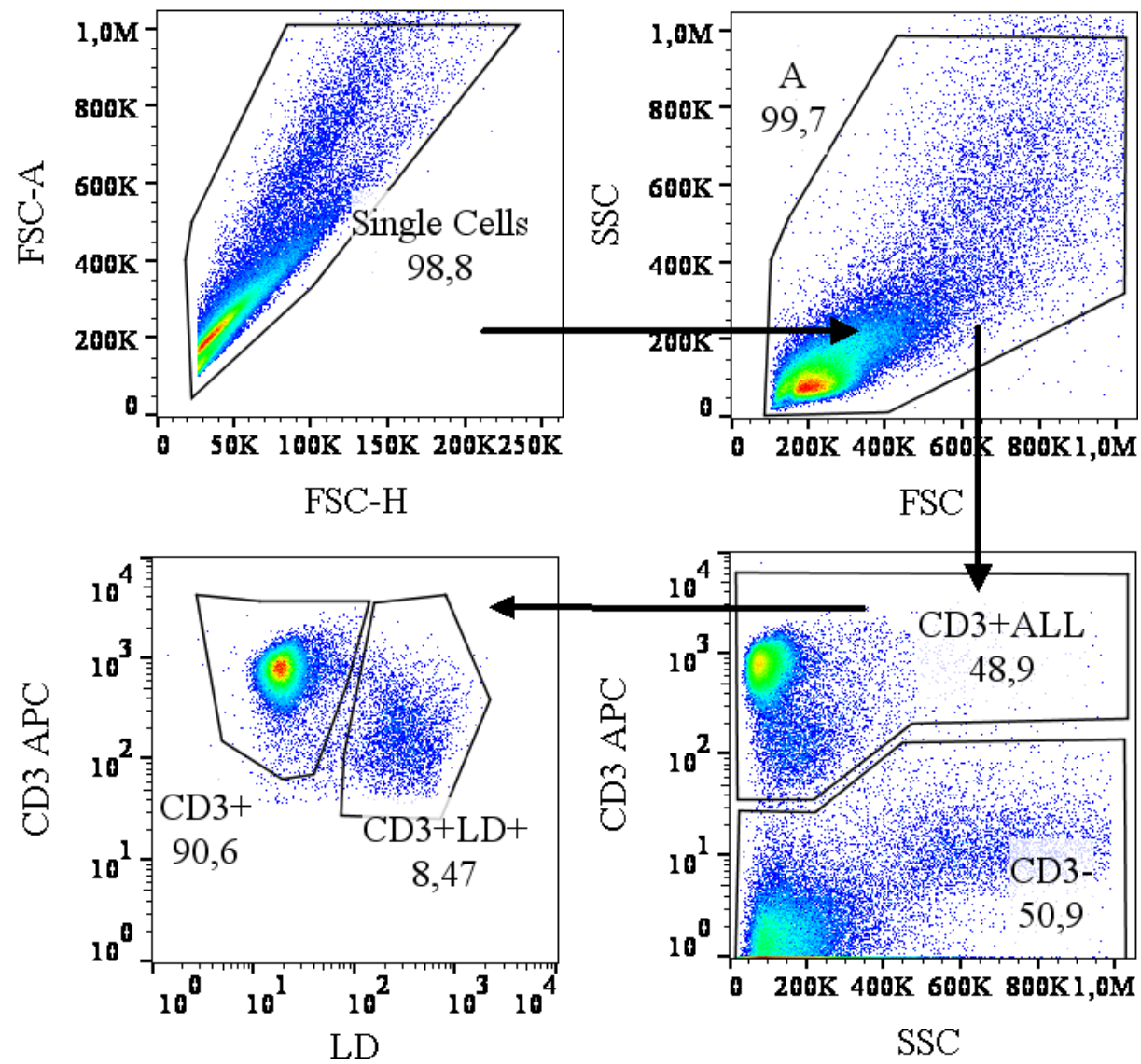

Gatovacia estratègia

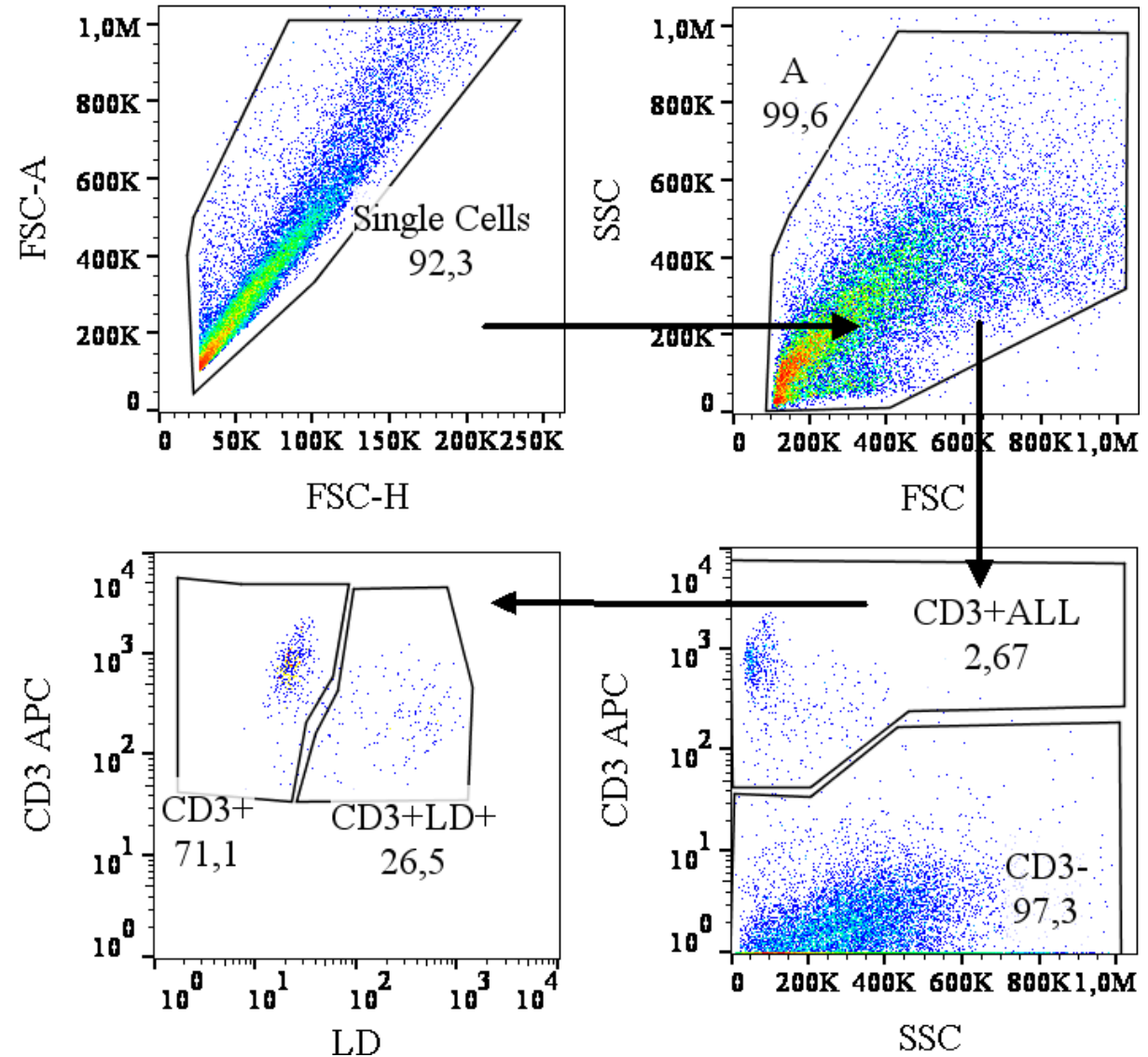
Patient 1: ↓ *expression* Ki-67

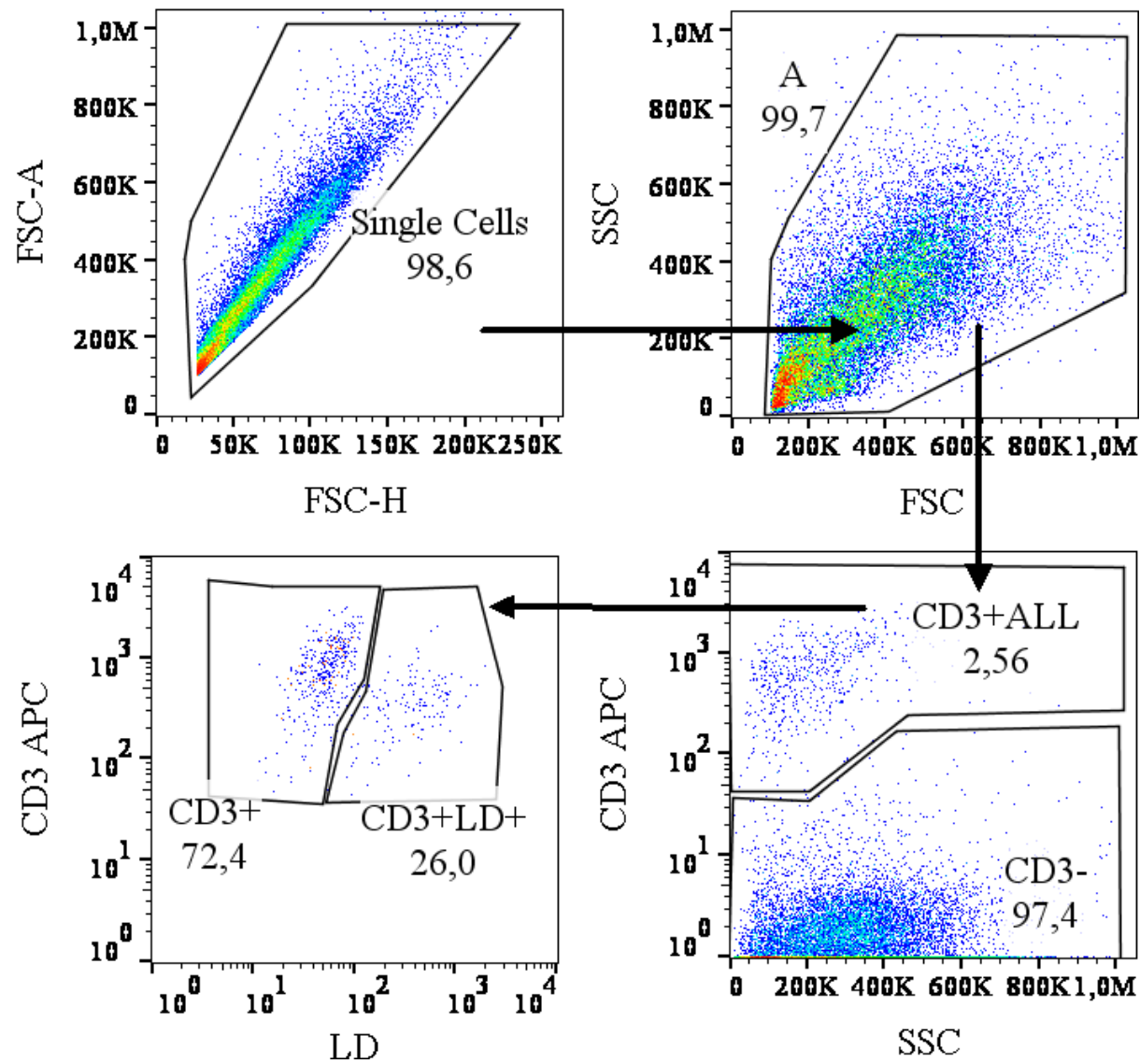
Pacient 2:
↑ apoptóza buniek

• nestimulované

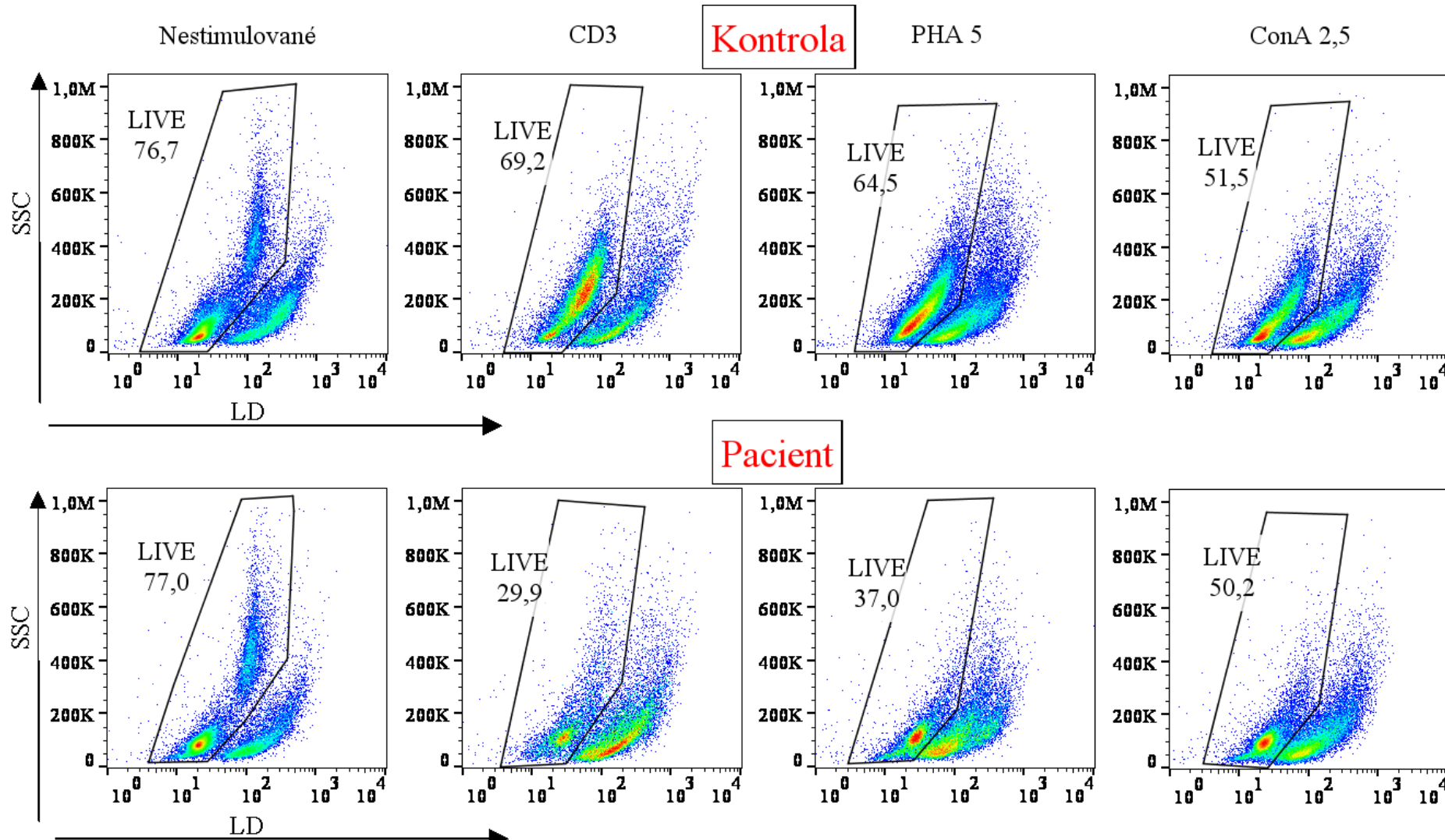

Pacient 2:
↑ apoptóza buniek

- stimulácia aCD3

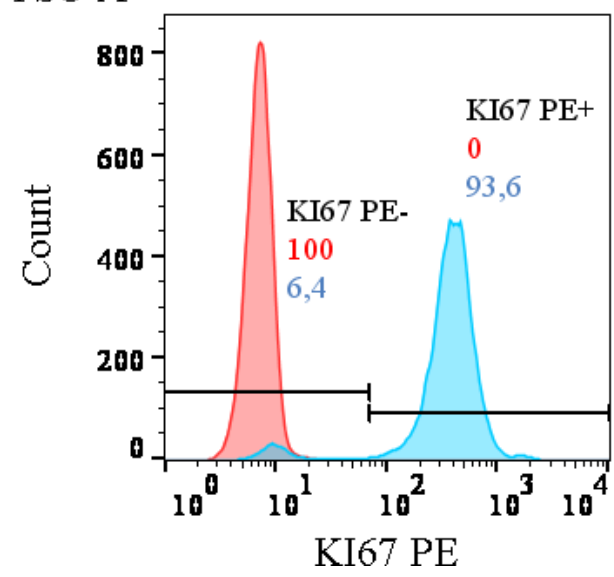
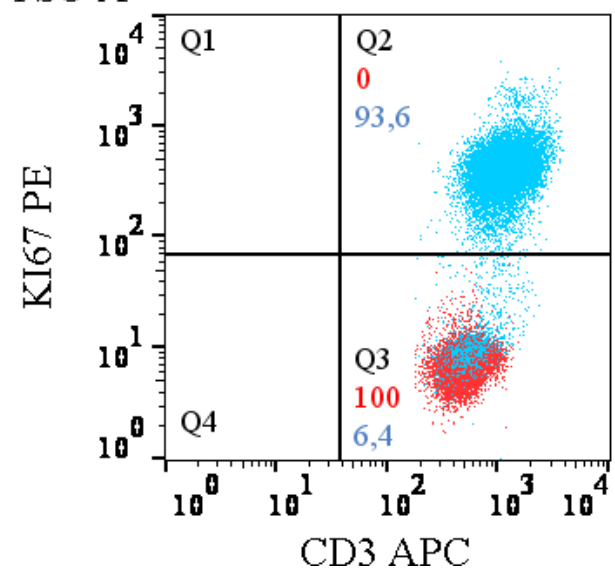
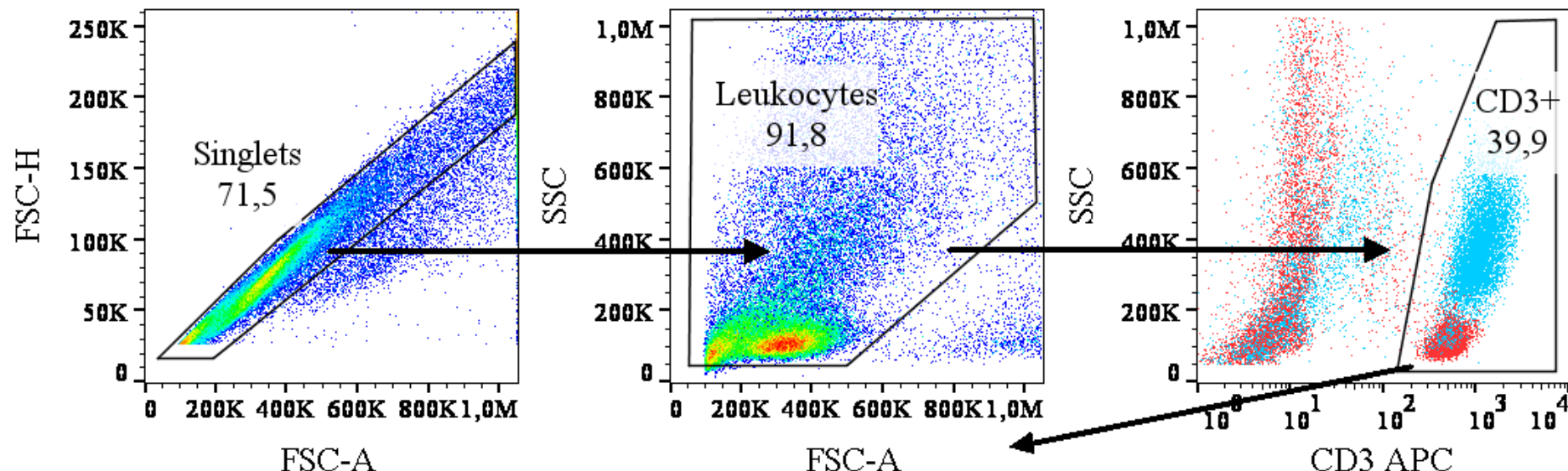
Pacient 3: silnejšia stimulácia → zvýšená úmrtnosť bb

EXBIO Ki-67 KIT

- Stimulancia lyofilizované v skúmavkách
- Krv odobraná do heparínu
- Všetky potrebné reagensie prítomné v sete
- Detekcia: CD3 + Ki67
- Štandardizovaný a testovaný postup

Gatovacia su alogia

Porovnanie metód

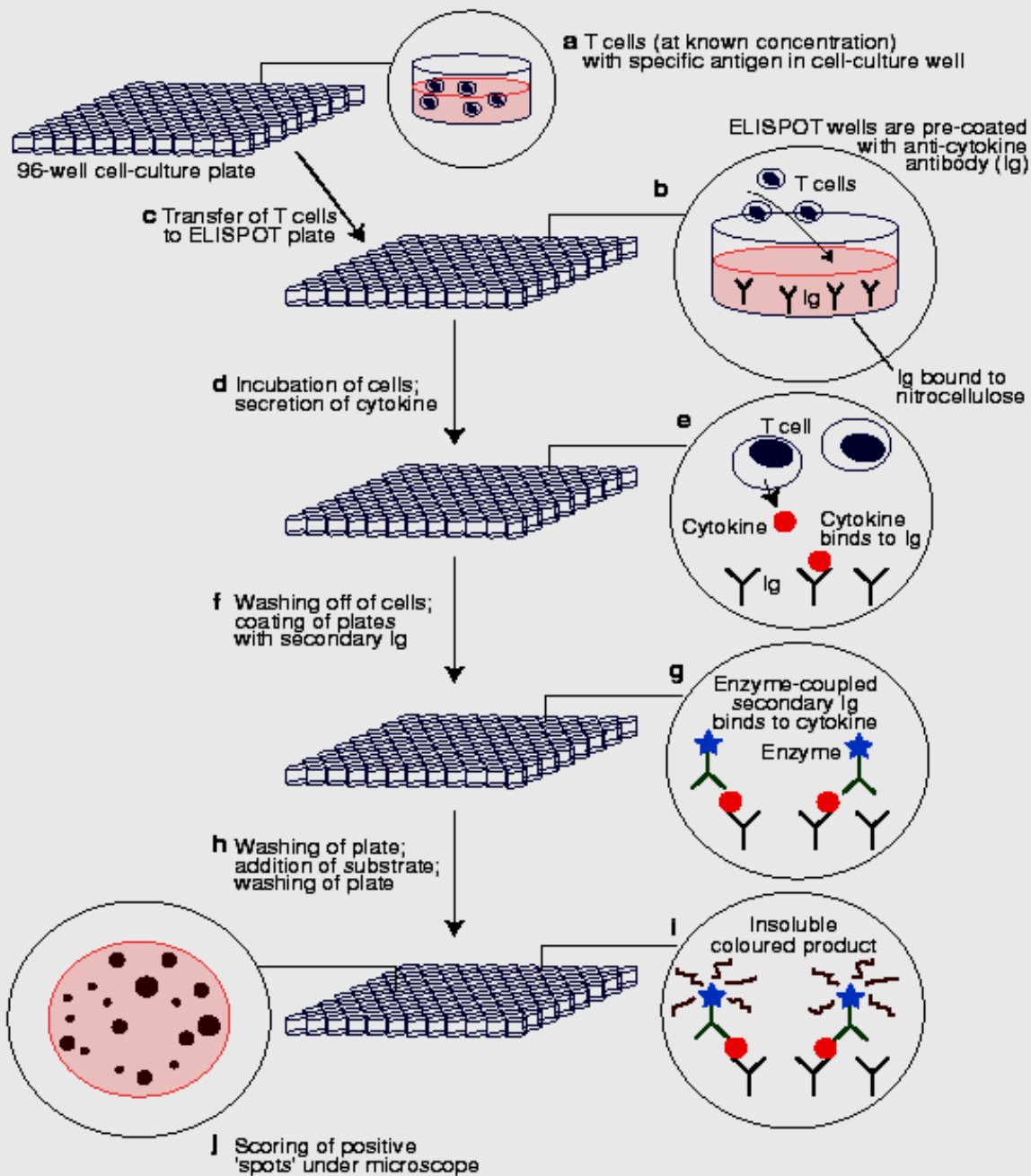
Test	Čas			Cena	Výhoda	Nevýhoda
	nasadenia	spracovania	merania			
DELFIG	2,5 hod	2,5 hod	15 min	1500 Kč	cena	náročnosť
Ki-67	2,5 hod	3 hod	1 hod	2500 Kč	informácie	cena
EXBIO	15 min	1,5 hod	1 hod	1450 Kč	cena a čas	?

Proliferačné vyšetrenie

- Výsledok: porovnanie kontrola vs. pacient
 - počet zábleskov (DELFI)
 - % Ki67⁺ buniek (cyt. stanovenie)
- Kontrola prevedenia: odber?, viabilita buniek po izolácii PBMC?, spotrebované médium?,
- Cytometer: dostatok buniek na analýzu, veľkosť FSC vs. SSC, L/D, % Ki67⁺ CD3⁺ buniek
- Neg. výsledok = overenie a následné monitorovanie stavu (častejšie kontroly)

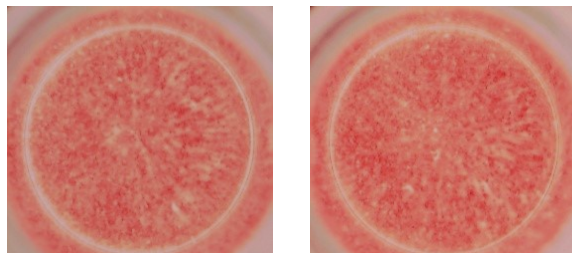
ELISPOT

- patrí medzi funkčné testy lymfocytov
- slúži k sledovaniu produkcie špecifických protilátok B-lymfocytmi alebo produkcie cytokínov T- a B-lymfocytmi

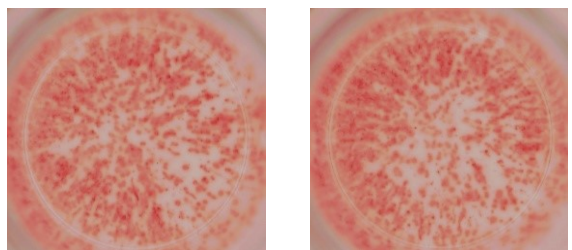

ELISPOT assay to quantify secretion of cytokines by T lymphocytes (T cells)

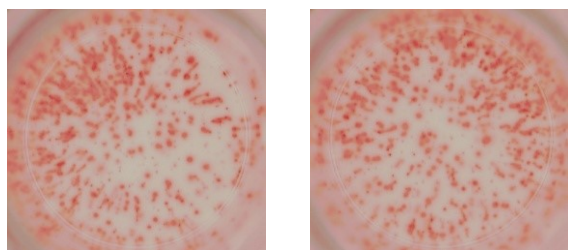
ELISPOT

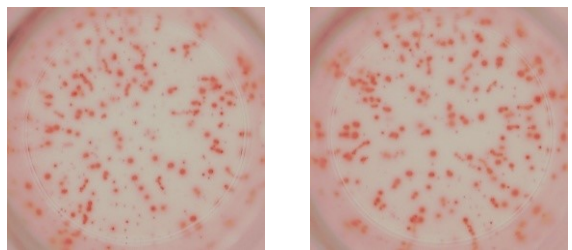
5×10^5 7 dní po očkovaní

$2,5 \times 10^5$

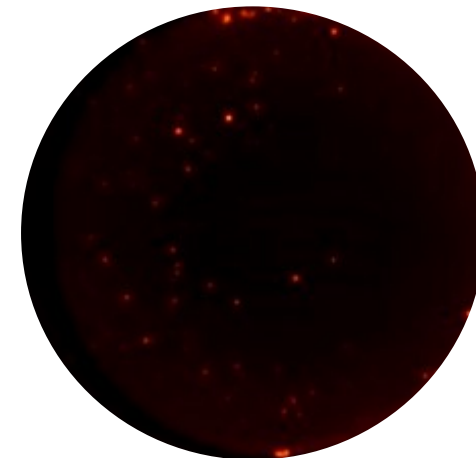
$1,25 \times 10^5$

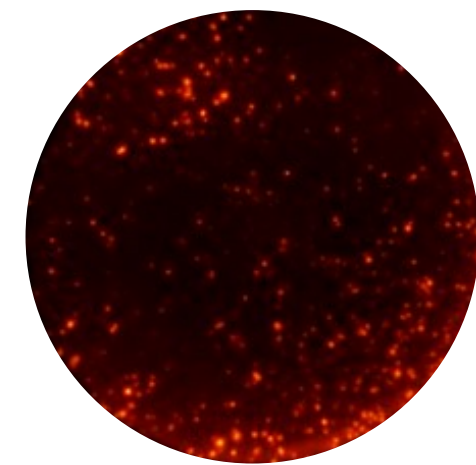
$0,63 \times 10^5$

Produkcia IL10 B lymfocytmi

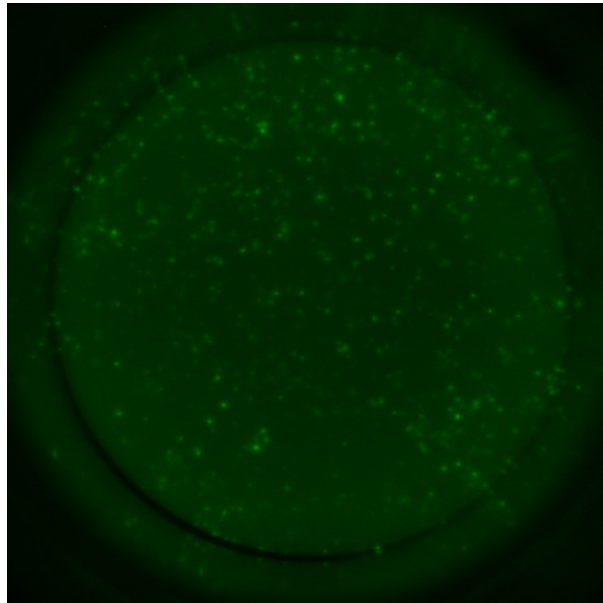
TNFR2-
B cells

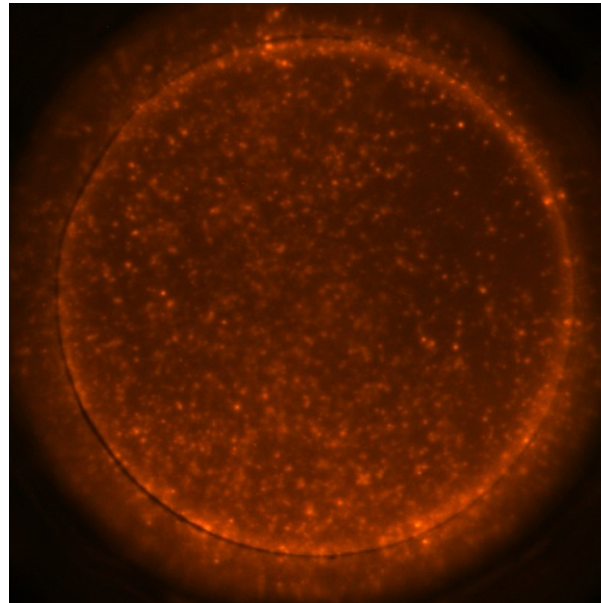
TNFR2+
B cells

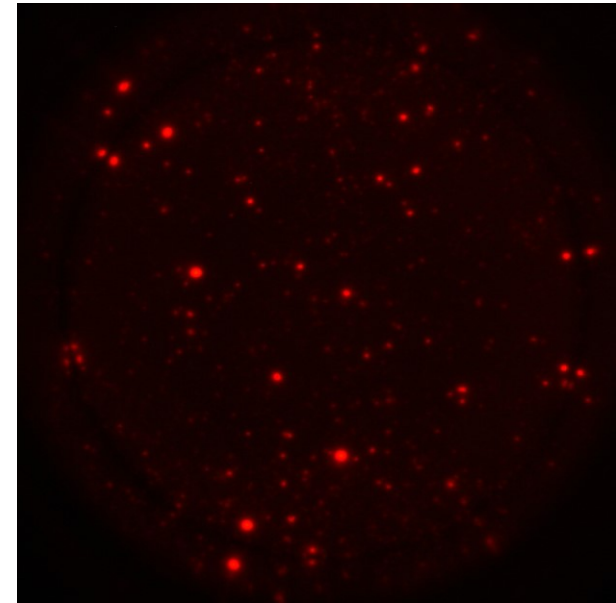
FluoroSpot – B- lymfocyty

FITC – IgG

Cy3 – IL10

Cy5 – IgM

Po stimulácii CpG ODN